

pot gre. — Živo so se priporočale založnice, da si kmetovalec v sili pomoči najti zamore; pa kdo bo dal dovoljne ustanovnine, da bi zadosti obresti bilo? — Govorilo se je mnogo o tem, kako povzdigniti in bolj razširiti toliko potrebni poduk v kmetijstvu, ter se je nasvetovalo, ustanoviti novih kmetijskih šol, pridobiti izmed učiteljev dovoljnih učnih moči, razpošiljati po kmetih potnih učiteljev za poduk v kmetijstvu itd. Pa odkod denarja za to potrebnega vzeti? Sklenil je agrarični zbor za zboljšanje zemljišč napraviti fond 20 milijonov, iz kterega bi se skoz 10 let vsako leto 2 milijona deželam v ta namen razdelila. Če bo le?

Da se konjereja povzdigne, je zbor opomnil ministerstvo na sklepe prvega agraričnega zboru, ki še dozdej izpeljani niso, namreč da se med drugim število državnih plemskih žrebcev za 480 pomnoži. — Slednjič se je vprašalo: ali se ne bi sklenilo, da se agrarični kongres spremenil v stalno napravo, ktera bi redno zborovala kakor državni zbor, ter bi ministerstvu poljedelstva na strani stala in mu nasvete dajala. Manjšina pa, ktero je zastopal g. dr. Costa, je bila proti temu, menda zato, ker se je po pravici bala nove uradnijske naredbe brez praktične koristi. Ker so bili glasovi na obe strani blizo ednaki, ni zmagala ne večina ne manjšina, ampak izrekla (se je samo želja do vlade, da se shod izvedencev vsako 2. ali 3. leto v posvet skliče.

Mi pa pravimo: Dajte deželam in narodom samostalnosti kakor jo zahtevajo federalisti, in skrbela bode vsaka dežela najbolje za se, s tem pa tudi za vso državo!

Obravnave štajerskega dež. zboru.

XVI. Seja. 3. dec. Dr. Vošnjak predloži prošnjo občine sv. Antona na Pohorju, naj se zopet vpelje dovoljenje k ženitvi od strani občin.

Po odobrenju dveh predlogov zadevajočih fond gruntnih rešitev se začne obravnava zastran vdeležitve dežele pri Dunajski razstavi. Za razstavljanje se dovoli 5.700 gld. — Dalje poroča finančni odsek o proračunu za leto 1873 in dovoli se za odganjanje potepuhov 17.000 gld., za žandarmerijska stanovanja 15.000 gld., za posiljenje v Gradcu 2.000, v Mesendorfu pri Gradcu blizo 12.000 gld. V tej posilnici je bilo preteklo leto le 42 oseb; zato sklene zbor, da se zadevajoča postava (31. pros. 1867) tako spremeni, da se bodo za naprej tudi posilniki iz sosednih dežel, ki takih zavodov nimajo, sprejemali proti povračilu stroškov. Za Lankovce dovoli se 2772 gld. (Glej o tem več prvi članek v današnjem listu.)

Na vrsti je bila prodaja deželnih toplíc. Večina finančnega odseka je nasvetovala prodajo Slatine, Dobrne in Tobelbada pri Gradcu za 3 milijone. Zoper ta predlog govoril je med drugimi tudi g. Dr. Dominikuš. „Cena 3 milijonov“

— je rekel — „sicer vabi k prodaji, ker bi obresti res več znašale, kakor toplíce dobička dajejo; pa to je le navidezno, kajti ni toliko gledati le na obresti, marveč na varnost kapitala. Vsako leto Doberna in Slatina deželi več nesete. Prodalo se je v vsakem zadnjih dveh let v primeri z letom 1869 za 7000 gld. več vode, in dohodki zadnjih treh let so se poprek za 28.683 gld. povišali. Pa tudi iz človekoljubnega stališča je govornik proti prodaji. Toplice obiskujejo razun bogatiki tudi revni od daleč in blizo. To bi zaradi dragine nehalo, ko bi špekulanti Slatino v roke dobili. Če dežela toplíce obdrži, so za naprej tudi revnim odprte, in to je več vredno, kakor še toliko obresti.“ — Za prodajo so le nekteri Nemci.

Pri glasovanju, ki se je po predlogu Dr. Dominikuša po imenih vršilo, je 39 poslancev zoper prodajo bilo, med njimi konservativni Nemci, potem Lohninger in Karneri, sledujoč vsi slovenski poslanci; za prodajo glasovalo je 17, med njimi Seidl, Brandstetter, Dr. Nekermann, Reuter, Dr. Wretschko. — Toplice še tedaj ostanejo lastnina dežele, in zbor privoli 15.000 gld. za napravljenje novih toplíc na Slatini. — To je kaj važno, posebno ko skoz Slatino železnica pojde.

Na to se vrši razprava o proračunu za tehniško šolo v Gradcu. Tehnika stane deželo 81.000 gld. na leto. Ker pa le 101 štajerskih učencev ovo šolo obiskuje, 135 učencev pa iz drugih dežel, 60 iz Oggerskega in 9 inostrancev, nasvetuje finančnega odseka večina, da se dež. zbor obrne do vlade, naj šolo na občne državne stroške prevzame, manjšina pa, da naj na to dela, ka bodo vse dežele zastran visokih šol enake pravice in enake bremena nosile. Za nasvet večine govori tudi Dr. Srnec, povdarjaje krivico, da mora nositi samo ena dežela stroške za šolo, ki je prav podobna vsenučilišču in ima do dveh tretjin učencev iz sosednih dežel. Predlog večine se je tudi sprejel. — Skoro ni verjetno, da bo vlada se ozirala na prošnjo deželnega zboru, ker minister Stremayr, ki je bil pri seji nazoč, ni besedice črnil.

XVII. Seja 4. dec. 1872. Bila je najdaljša seja, celih 9 ur dolga, predpoldne od 10. ure do 1/2 treh popoldne, in na večer od 5. ure do 1/2 9. — Finančni odsek (poročevalec dr. Jož. Kaiserfeld) poroča o rudarski šoli v Ljubnu, ki šteje le malo učencev. Ker hoče vlada višjo rudarsko šolo na Dunaji ustanoviti, se je minister poljedelstva lansko leto pogajal z deželnim zborom, da bi namreč v Ljubnu šola ponehala, ter je obljubil skrbeti za to, da se napravi za gorenje Štajarsko nižja rud. šola, za one pa, ki se hočejo na Dunaji dalje šolati, se ustanovi 5 štipendij. — Dež. zbor pa sklene, da za zdaj ne privoli v to, marveč naj šola ostane, se pa po zahtevah časa in ved primerno preuredi in — dotira. — Pomenljivo je pa posebno to, da so vsi govorniki poudarjali, ka ni treba šole v središču, da je dobra, ampak da se to še ložej doseže v majhnih,

od hrupa velikih mest oddaljenih mestih, treba samo vrljih učiteljev. To je skoz in skoz resnično! — Ko bi pa ravno ti deželni zastopniki glasovali morali n. pr. o tem, ali naj ostanejo škofijska semenišča, zasuknili bi gotovo stvar in rekli: Ne! — ampak v večja mesta z bogoslovci, na vseučilišča, češ, da imajo tam velik nalivnik, po katerem se vede brez truda kar vlivajo v glave učencev! — To je doslednost denešnjih dni. —

Za vzdržanje galerije, kder so slike shranjene, in za slikarsko akademijo se dovoli 7236 gl.; za deželno gledališče v Gradcu mora dežela zopet za tekoče leto doplačati 1544 gld.; ali pa ima dežela kaj koristi od tega gledališča, ali pa, koliko dušnega kvara izvira iz malopridnih gledališčinih predstav, za to se gospodje ne brigajo.

Sprejmó se potem še neke točke letnega proračuna; n. pr. za poprave v Dobernskih toplicah 15244 gld., za odbitek dolgá, kterega je napravila vino — in sadjorejska šola pri Mariboru in scer pri mariborski hranilnici v znesku od 10,930 gld., za to leto 368 gld.; za odbitek dolgá, ki ga dežela ima pri avstr. banki za vplačila drž. posojila, za kupljena zemljišča v Doberni pri ravno tej banki in slednjič pri štajarski hranilnici, zavsem 46.674 gld.

V večerni seji se je dež. zbor enoglasno ustavil naredbi fin. ministerstva od 19. marcija 1872, vsled ktere bi dež. glavar, dež. odborniki kakor tudi župani od svojega plačila davčik odrajovali, ter se je dež. odboru naložilo, da skuša pri ministerstvu preklicanje te naredbe izposlovati.

Odobreni so bili računi za leti 1870 in 1871 s tem, da se je naročilo dež. odboru pozvedovati, kaj da je krivo velikim zaostankom pri deželnih prikladah. Leta 1870 je zaostalo 714.132 gld., l. 1871 pa 1,388.921 gld. Finančni odbor nas je le s tem potolažil, da dohodki iz dež. priklad vsako leto presegajo svoto proračuna, ker se manj potroši, kakor se v proračun postavi.

Sprejeta je bila postava, da se občinske in okrajne priklade na vse direktne davke nalagajo, t. j. da se priklade ne devajo samo na zemljišne in hišne davke, marveč na vse, ki se sploh pri davkariji za državno blagajnico plačujejo. To zadeva toraj tudi mestjane, obertnike in trgovce, kar je prav. — Občinske priklade pa mora poprej kakor se pobirajo, pregledati in odobriti okrajni odbor, kteremu se pošlje srenjski proračun. Zoper to je govoril že v dotičnem odboru kakor tudi zdaj v zboru g. Herman braneč srenje varuštva okrajnih zastopov, kteri — kakor pravi g. govornik — tudi nemajo pravega zaupanja pri ljudstvu. Ako se srenje devajo pod okrajno kontrolo, moral bi dosledno tudi okrajni odbor svoj poračun dež. odboru v odobrenje izročiti, kajti tudi okr. odbori niso brez greha, marveč postavne določbe mnogokrat prestopajo, da jih mora dež. odbor zavračati. — Pri glasovanju so pa vendar predlogi odsekovi (poročevalec Seidl, ki

je v tej zadevi skoro kakti neki minister govoril) obveljali; nasproti, čeravno brez vspeha, glasovali so Slovenci in konservativni Nemci. —

Okr. odbor ima vsled te postave pravico, do 30% priklade naložiti in to z doklado vred, ki je za šolske potrebe; za priklade od 30—40% je pa treba dovoljenja dež. odbora v porazumljenji z namestnijo; za priklade nad 40% in druge nadavke je pa treba posebne dež. postave, ki jo sklepa dež. zbor. —

Na vrsti so bile še razne prošnje, o kterih pa moramo poročilo za prihodnjič odložiti, ter govorimo posebno o prošnji ptujskega mesta za ustanovljenje cele gimnazije.

Gospodarske stvari.

O živinoreji.

(Poduk v ljutomerskej kmetijski šoli.)

Dragi slušatelj! razložil sem vam lastnosti labodniških goved in dokazal, da baš óno je najboljše za ljutomerske nižave. Akoprav so goveda čiste labodniške kervi, sploh izvrstnih lastnosti, vendar nikar naj nihče ne misli, da je vse dobro, da le ima v hlevu to naródo (pleme), kajti zarad slabega oskrbovanja itd. se lahko tudi najzlahitniša goveda izvržejo v pokveke. Pa tudi sploh je govedo izvrstne naróde lahko slabih lastnosti. Vsakako naj torej gospodar vselej umno izbera juuce in telice za plemo. Da je pa to mogoče posestniku, treba mu tedaj prav dobro znati goveda po lastnostih. Ker je istina: da „jabelko ne pade daleč od jablane“, treba se tedaj v tacih slučajih ozérati na lastnosti starišev. Vsakdanje skušnje nas učé, da je tudi hči gotova klepetulja, ako njena mati ne more za zobmi jezika držati itd. Ako hočemo opazovati, prepričali se bodemo, da mlado tele kakor tudi uže odraslo govedo je v prednji konec najbolje očetu, v zadnjem pa materi podobno.

Splošnja znamenja dobre mlekarice so: globok vamp, svitla dlaka, suhljata glava (primerjaj tudi v tem ozéru holandsko kravo s švicarsko), dolg in tenek rep, koščena oblika, tenke noge, suhljat vrat, veliki lakotnici. Posebno pozornost pa treba obračati na — „mlečno zrcalo“. To zrcalo ni nič družega nego pod zadnico med bedroma in po vimenu narobe (navzgor) obrnena dlaka. Čim večje je to zrcalo, tím boljša krava je (navadno) za molžo. Dobra mlekarica ima debele mlečne žile, po vampu in vimenu jej dlaka stoji nazaj; tudi rogova sta jej drobna. Pomniti je dobro, da „krava pri gobcu molze“.

V obče je lepo govedo: širocih prs in pleč, visocega križa (taka krava se lahko oteli) in čoka. Živinče mora biti životno, kajti stisnjen život ne prebavlja lahko; tudi mora biti govedo dolzega života in ravnega hrbta. Oči morajo biti govedu